

PREDGOVOR

Predgovor

Parkovi i park šume u gradovima su oaze prirode u urbanim ekosustavima. Čovjek je tek u novije vrijeme, nakon dugog iskustva primanja koristi od prirode i u vrijeme kada je priroda ugrožena, došao do spoznaja o značaju i vrijednostima prirode te potrebi njenog pravilnog tretiranja, očuvanja i unaprjeđenja. Priroda može bez čovjeka, međutim čovjek ne može bez prirode. Park šuma Marjan može bez Splita odnosno građana Splita, međutim, građani Splita ne mogu zamisliti Split bez park šume Marjan.

Glavni cilj ove studije je bio procijeniti kolika je vrijednost prirode park šume Marjan za građane Splita. Vrijednost prirode u novije vrijeme se nastoji utvrditi na temelju usluga koje priroda pruža čovjeku. Usluge prirode su usluge ekosustava i bez njih čovjek ne može živjeti. Usluge prirode su uvjeti života za sve organizme na Zemlji pa i za čovjeka. Organizmi na Zemlji su djeca „majke prirode“. Djeca često neznaju i nisu svjesna koje im sve usluge pružaju roditelji. Djeca često podcjenjuju vrijednosti roditeljstva, majčinstva, očinstva i uvjeta života. Tek kada odrastu, kada steknu životno iskustvo i znanje o životu svjesni su tih vrijednosti. Slično je sa vrijednostima prirode koje se mogu spoznati tek nakon dugog iskustva primanja dobrobiti od prirode i povećanja našeg znanja. U ovoj su studiji prikazana najnovija znanja o vrijednostima i uslugama prirode.

Neke od vrijednosti prirode opisao je još davne 1771. godine i poznati njemački pisac Johann Wolfgang Goethe (Frankfurt 1749. – Weimar, 1832.) u djelu *Patnje mladoga Werthera* (njem. Die Leiden des Jungen Werthers):

„Nekada sam sa stijene išao pogledom preko rijeke i motrio plodnu dolinu što se stere do brežuljaka, gledao sam kako sve oko mene pušta klice i ključa životom. Vidio sam brda pokrivena od podnožja do vrha visokim i gustim drvećem, okrajke dolina razvovrsnih oblika u sjeni ljupkih lugova, pitomu rijeku kako klizi među trskama što tiho šušte, a u njoj se zrcale mili oblaci, što ih nebom kreće večernji povjetarac. Slušao sam ptice čiji pjev oživljuje šumu, dok milijuni mušica plešu u posljednim crvenim zrakama sunca, čiji posljednji odsjev zove iz trave brundava kornjaša. Lepšanje i titranje oko mene navelo bi me da bacim pogled na tlo, gdje bih vidio kako mahovina otima hranu iz kamene stijene na kojoj sam stajao i kako šiprag raste niz suh pješčani humak, što mi je otvorilo oči za unutarnji, bujni, sveti život prirode. Sve sam to ja obuhvatio svojim toplim srcem, a u obilju što me je preplavilo osjećao sam se poput božanstva: divni likovi beskrajnoga svijeta oživjeli su u mojoj duši.“

Vrijednosti prirode čovjek tretira slično kao i vrijednosti ljudskih organa. Dok je sa njima sve u redu ne posvećuje im veliku pažnju. Međutim, kada se pojave problemi, tada ih počinje cijeniti i tada vidi kolika im je vrijednost (npr. usluga asimilacije CO₂, usluga zaštite od erozije, usluga zaštita od bujica, usluga zaštita od poplava i dr.).